

Apostolicæ. Sixtus V. Constit. incip. *Pro ea*.

10. Cruciferos requirentes favores pro dignitatibus consequendis. Clemens VIII. Const. incip. *Quoniam*, et circa hoc advertendum est, quod etiam alii Regulares habent speciales Constitutiones. Immo idem Clem. VIII. Const. inc. *Nullus omnino* pro reformatione Regularium § 35, relinquendo in suo robore Censuras, et pœnas contra hujusmodi ambientes ab aliis Pontificibus inflictas, addit ultra ipsas pro omnibus Regularibus pœnam privationis officiorum, et perpetuam inhabilitatem ad futura, reservando sibi et suis successoribus dispensationem.

Contra Dominos Temporales.

1. Retinentes nomen Vicarii Imperatoris vacante Imperio. Extrav. Joan. XXII. *Si fratrum, Ne Sede vacante*.

2. Præcipientes subditis, ne quidquam vendant Ecclesiasticis, aut aliqua alia beneficia, et obsequia eis præstent; cap. *Eos qui, de Immunit. Eccles.* in 6.

3. Impedientes Episcopos, vel Inquisitores in Officio Inquisitionis. Cap. *ut Inquisitionis, de Hæret.* in 6.

4. Concedentes repræsalias contra Ecclesiasticos. Cap. 1. *de Injuriis* in 6.

5. Permittentes agitationes Taurorum in suis Terris. Pius V. Constit. incip. *De salute*.

6. Non servantes statuta in c. *Felicis, de pœnitent.* in 6. contra persecutores Cardinalium. S. Pius V. Constit. incip. *Infelicis*.

Contra Magistratus et Judices.

1. Facientes servari statuta et consuetudines contra libertatem Ecclesiasticam. Cap. *Noverit, de Sent. excomm.*

2. Negligentes reddere justitiam Ecclesiasticis post tertiam admonitionem. Cap. *Administratores* 23. q. 5.

3. Extorquentes pecunias prætextu Officii Inquisitoris. Clement. 2. *de Hæret.*

4. Potestates, et Officiales Communitatum usuras foventes, et approbantes. Clement. unic. *de Usuris*.

5. Permittentes portare arma breviora tribus palmis in statu Ecclesiastico. Pius V. Constit. incip. *Cum vices*.

6. Non parentes Cardinalibus Inquisitoribus in Officio ipsorum. Pius V. Constitutione incip. *Sanctissimus*.

7. Rectores Universitatum promoventes ad Doctoratum, vel professores ad Cathedras, non facta prius fidei professione. Pius V. Constit. incip. *In sacrosancta*.

8. Auxilium non præstantes Episcopis pro conservanda Clausura Monialium. Conc. Trident. sess. 25. c. 5 *de Regularibus et Monial.*

Contra omnes

1. Vexantes Ecclesiam, vel eorum consanguineos, quia non elegerint eum pro quo rogabantur. Cap. *Sciant cuncti, de Elect.* in 6.

2. Præsidentes, et directores Monialium

ponentes, vel nutriendes discordias in electione. Cap. *Indemnitatibus § Postremo, de Election.* in 6.

3. Conducentes Bononiæ domos alterius Scholastici, vel Doctoris ante tempus conductionis elapsam. Cap. 1. *de Locato*.

4. Habentes ratas ordinationes factas a Schismaticis. Cap. 1. *de Schismat.*

5. Extorquentes revocationem, vel absolutionem a Censuris per vim et metum. Cap. 1. *De iis, quæ vi et metu*, in 6.

6. Judices accedentes ex causa ficta ad mulieres pro excipiendo testimonio. Cap. *de Judic.* in 6.

7. Procurantes, ut Conservatores Regularium se intromittant in aliis causis, quam in manifestis injuriis, et violentiis. Cap. fin. *de Offic. delegat.* in 6.

8. Occupantes, et usurpantes prætextu defensionis bona Ecclesiæ vacantis. Cap. *Generali, de Elect.* in 6.

9. Alloquentes secreto Cardinales, dum sunt in Conclavi. Cap. *Periculum, § Nulli, de Elect.* in 6.

10. Impedientes sequestrum factum ab Ordinario super beneficia, vel fructus occupantes. Clement. unica, *de Sequestr. posses.*

11. Mandantes interfici Christianum per assassinos. Cap. 1. *de Homicid.* in 6.

12. Sepelientes hæreticos scienter in loco sacro. Cap. 2. *de Hæret.* in 6.

13. Compellentes Ecclesiasticos, ut submittant laicis jura Ecclesiæ; c. 2. *de Rebus Ecclesiæ non alienandis* in 6.

14. Sepelientes tempore interdicti, vel nominatim Interdictos, publicos Excommunicatos, aut Usurarios manifestos scienter in loco sacro. Clem. 1. *de Sepultur.*

15. Exigentes pedagia ab Ecclesiasticis personis. Cap. *Quamquam, de Cens.* in 6.

16. Doctores, sive magistros docentes Legem, vel Medicinam, Religiosos. Cap. 2. *Ne Clerici, vel Monachi.*

17. Concedentes repræsalias, vel concessas extendentes contra Ecclesiasticos, c. unic. *de Injur.* in 6.

18. Profitentes falsam Religionem Fratrum. Extravag. Sancta Romana Joan. XXII. *de Religiosis Domibus*.

19. Impedientes Visitatores Monialium. Clem. *Attendentes, de Statu Monach.*

20. Vexantes Sanctum Officium. Pius V. Constit. incip. *De protegendis*.

21. Cogentes, vel impediendo feminas ingredi Monasteria. Conc. Trid. c. 18. sess. 25. *de Regul.*

22. Raptores mulierum, et fautores. Concil. Trid. sess. 24. cap. 6. *de Reformat. Matrimonii*.

23. Cogentes injuste matrimonium. Concil. Trid. sess. 24. c. 9. *de Reform. Matrimonii*.

24. Pingentes, vel colorantes Agnos Dei; Greg. XIII. Const. inc. *Omni certe studio*.

25. Imprimentes libros absque licentia superiorum. Conc. Lateran. sub Leone X. Constit. ejusdem 12. incip. *Inter sollicitudines*.

26. Edentes Glossas in Concil. Trident. Pius IV. Constit. incip. *Benedictus*.

27. Asserentes non esse necessariam Confessionem ante sumptionem Eucharistiæ. Concil. Trid. can. 11. sess. 13. *de Sacram. Eccles.*

28. Assumentes statum Beguinarum. Clem. 1. *de religiosis Domibus*.

29. Contrahentes matrimonium in gradibus prohibitis, vel cum Moniali. Clement. unic. *de Consanguinitate*.

30. Impugnantes Litteras Papæ non coronati. Extrav. ult. *de Sentent. excomm.*

31. Falso affirmantes matrimonia Filiorum-familias sine consensu Parentum contracta esse irrita, ac Parentes ea rata, vel irrita, facere posse, Conc. Trid. sess. 24. c. 1. *de Reform. Matrimonii*.

32. Abortum fœtus animati procurantes, Greg. XIV. Constit. inc. *Sedes Apostolica*, in qua moderatur rigor Constitutionis Sixti V. inc. *Effrenatam*, Excommunicationem Papæ reservatam imponentis, nedum pro abortu fœtus animati, sed etiam inanimati.

ARTICULUS V.

Excommunicatio quoad eos, qui possunt, vel non, excommunicare et excommunicari.

(1. Excommunicare possunt (ultra Summum Pontificem, qui hanc facultatem habet super omnes Fideles in toto Orbe) (1), (2. Episcopi, aliique Ordinarii in suis respective Territoriis, et Diocesisibus; cap. *Perniciosam* 1. et cap. *Conquerente* 16. *de Offic. Ordinar.* et Concil. Trident. sess. 7. cap. 3. et sess. 14. cap. 4. *de Reformat.* Nota tamen, quod si Episcopus excommunicationem aliquam tulerit per legem generalem incurramdam a transgressoribus, declaretque illos statim fore evitandos, licet publice ac nominatim denunciati non sint, quia facti notorietate dignoscitur, illos in excommunicationem incidisse; excommunicatio ista nequaquam sustinetur, cum repugnet Constitutioni Martini V. *Ad evitanda*, quidquid in oppositum sentiat Fagnanus in cap. *Quod a Prædecessore*, num. 55. *de Schismat.* Ben. XIV. de Synodo Diœc. lib. 7. cap. 68. § 4. (3. Cardinales in Ecclesiis sui Tituli; c. *His quæ* 11. *de Majoritat. et obedient.* (4. Legati Sedis Apostolicæ in Territorio suæ Legationis; cap. *Novit*. 7. *de Officio Legat.*, et cap. *Legatos* 2. eod. in 6. (5. Capitula Cathedralium Sede vacante; cap. *Episcopali sede vacante* unic. *de Majoritat. et obedient.* in 6. (6. Vicarius Generalis, non solum Episcopi, sed etiam Capituli Sede vacante; cap. *Venerabilibus* 7. *de Sent. Excomm.* in 6. (7. Prælati, et Præpositi Ecclesiarum Collegiarum, et alii habentes jurisdictionem in foro Ecclesiæ externo; arg. cap. *Quarenti* 20. *de*

(1) Certissimum hoc supremæ Pontificiæ potestatis decretum ut non tam extenuarent, quam evertent, multa post Richerium commenti sunt Du Pinus *de ant. Eccl. discipl.* diss. 5, cap. 1. Quesnellus prop. ec. inter 101, a Clemente XI proscriptas, et Febronius tom. 1 et 2, p. 611, seq. Eo omnia recidunt, ut omnis Excommunicationem, etiam Pontificiarum vis a consensu pendeat saltem præsumpto totius corporis, seu Ecclesiæ, ut universitatem Fidelium

FERRAR. III.

Verbor. significat. et cap. *Cum medicinalis* 1. *de Sentent. Excomm.* in 6. (8. Abbates et reliqui Superiores Regulares non solum Generales, et Provinciales, sed etiam per se loquendo Locales, scilicet Priores, Præpositi, Rectores, Guardiani, et alii hujusmodi respectu suorum subditorum; cap. *Cum in Ecclesiis* 10. *de Majorit. et obed. c. Ea quæ* 8. *de Statu Monach.* cap. *Sicut tuis* 33. *de Simonia.* (9. Et demum Concilia Generalia, et Provincialia in sua Provincia aut Natione, sicuti et Capitula, seu Congregationes, tum Generales, tum Provinciales, omnium Regularium. Suarez *de Censuris* disp. 2, sect. 2. Navarr. in *Manual.* cap. 27. num. 5. Palao tract. 29. disp. 1. sect. 4. num. 2. et alii passim.

(10. Excommunicare non possunt Laici, cap. *Decernimus* 2. *de Judic.* et est communis. (11. Nec mulieres etiam si sint Abbatissæ Monialium; *Dilecta* 12. *de Major. et obed.* quia Officium clavium non cadit in sexum femineum. Glossa communiter recepta in cap. *Nova, de Pœnitent. et remiss.* (12. Nec Clerici conjugati durante conjugio, et ideo Vicarii Episcopi esse non possunt. Sayr. *de Censuris* lib. 1. cap. 5. n. 12. Monacelli tom. 3. in princip. num. 52.

(13. Excommunicari possunt solummodo Christiani viatores graviter, et contumaciter delinquentes, rationis capaces, et jurisdictioni Judicis ferentis Excommunicationem subjecti. Sic communiter Doctores, et ostenditur inductione. (14. Dicitur primo, *solummodo Christiani*, quia Judæi, Pagani, Saraceni, aliive Infideles, ex quo non sint baptizati, et per hoc nec Ecclesiæ potestati subjecti, nulli Ecclesiasticæ censuræ subiciuntur, ut colligitur ex 1 *ad Corinth.* cap. v. ibi: *Quid enim mihi de iis, qui foris sunt, judicare?* (15. Unde Hæretici, Apostatæ, atque schismatici, ex quo sint baptizati, et Christi fidem semel susceperint, possunt excommunicari, arg. cap. *De Judæis* 4. dist. 45. cap. *Majores* 3. *de Baptismo*, et de facto quotannis excommunicantur in Bulla Cœnæ Domini, ut patet in ejus § primo. (16. Dicitur secundo, *viatores*, seu in terris viventes, quia mortui non possunt excommunicari, ut ex verbis Domini expresse probat Gratianus caus. 24. quæst. 2. ibi: « Quod autem post mortem nullus excommunicari valeat, vel absolvi, ex verbis Evangelii monstratur, quibus dicitur: Quodcumque ligaveris super terram, etc., super terram, inquit, non sub terra, ostendens, quod viventes pro varietate suorum meritorum solvere possumus, et ligare, de mortuis autem sententiam ferre non possumus, » sed, ut inquit Leo I, relatus in cap. *de Communione* 1. caus. 24. quæst. 2. *Horum causa Dei judicio reser-*

omnium denotat, huic enim primo et præcipue ligandi ac solvendi potestatem datam effutiunt, a qua in ejus ministros, cujusmodi ipsum quoque Romanum Pontificem esse volunt, tota derivetur. Hæc novorum dogmatum portenta habes a Ballerino *de vi ac ratione primatus* et a Zaccaria Antifebr. Italici tom. 11, diss. 3, cap. 2, et Antifebr. vindic. tom. 3, diss. 6, cap. 5, confutata. (EDIT. BARBIELL.)

vanda est. Et ut inquit Gelasius Papa relatus in cap. *Ne quisquam* 4. d. caus. 24. quæst. 2. « De eo, qui in Divino Judicio est constitutus, nobis fas non est aliud decernere, præter id, in quo eum dies supremus invenit (1). » (17. Dicitur tertio: *Graviter, et contumaciter delinquentes*, quia cum excommunicatio sit gravissima pœna; c. *Cum non ab homine* 10. de *Judic.* « et qua pœna in Ecclesia nulla major est, » ut inquit, S. Augustinus relatus in cap. *Corripiantur* 17. caus. 24. quæst. 3. non potest infligi nisi ob gravissimam culpam; arg. cap. *Nemo Episcoporum* 41. cap. *Nullus* 42. caus. 11. quæst. 3. et Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. de *Reformat.* (18. Et non nisi in contumaces, qui neque monitionibus, neque aliis levioribus pœnis, et Censuris possint Ecclesiæ obedientiam, et debitam submissionem reduci; c. *Tam Sacerdotes* 14. et c. *Ecce autem* 18. caus. 24. q. 3. et Trid. sess. 25. c. 3. de *Reformat.* (19. Dicitur quarto *rationis capaces*, quia qui non sunt capaces rationis, veræ culpæ, et contumaciæ, ut infantes, furiosi, et amentes, neque sunt capaces censuræ, ut omnes communiter sentiunt Doctores. (20. Dicitur quinto, *Jurisdictioni Judicis ferentis excommunicationem subjecti*, quia cum par in parem non habeat imperium, ut expresse cavetur in cap. *Innotuit* 22 de *Electione*, et tanto minus inferior in superiorem; cap. *Cum inferior* 16. de *Majoritate*, sequitur evidenter, quod solummodo possint excommunicari subjecti jurisdictioni Judicis ferentis excommunicationem; cap. *A nobis* 21 de *Sentent. excommunic.* (2). Unde quia Papa nullis est subjectus, a nemine potest excommunicari.

(21. *Communitas, Universitas, Collegium, Capitulum, et quodvis aliud corpus politicum simul, ac collective excommunicari non potest*; cap. *Romana* 5. de *Sent. excommunic.* in 6. ibi: « In Universitatem, vel Collegium proferri excommunicationis sententiam penitus prohibemus, volentes animarum periculum vitare, quod exinde sequi posset, cum nonnunquam contingeret, innoxios hujusmodi sententia irretiri, sed in illos dumtaxat de Collegio, vel Universitate, quos culpabiles esse contigerit, promulgetur. » (22. Si tamen omnes de Universitate, Collegio, Capitulo, et hujusmodi comperiantur delicti participes, et in eo contumaciter omnes persistentes esse, tunc in omnes sigillatim, ac determinate, præmissa Canonica monitione, excommunicat. sententia poterit proferri, ut colligitur ex cit. c. *Romana*, et tenet Suarez disp. 18. sect. 2. Navarr. lib. 5. cons. 10 de *Sentent. excommunic.* dicto 4. edit. 1.

(1) Interdum tamen aliquos post mortem excommunicatos invenimus. Sic S. Cyprianus cum a Victore quodam contra regulam in Concilio datam testamento suo Foustirum Presbyterum Tutorem constitutum detexisset, datis ad Ecclesiam Fornitanam, in qua ille vixerat, Epistolis præcepit ep. 66: « Ne pro dormitione ejus fieret oblatio, aut deprecatio aliqua nomine ejus in Ecclesia frequentaretur. » Quæ sane erat manifesta post mortem excommunicatio. In codice quoque Africano can. 81, de Epi-

Avila part. 2. cap. 4. ad. un. dub. 5. et alii passim. (23. Immo Papa potest proferre sententiam excommunicationis in Universitatem, Collegium, et Capitulum simul, ac collective, quia cum Papa non subiaceat ulli prohibitioni juris positivi, ex quo par in parem non habeat imperium, per cit. c. *Innotuit*. 20 de *Elect.* non est dubitandum, quin excommunicatio ab ipso lata in Universitatem, seu Collegium liget omnes de Universitate, vel Collegio, etiam innocentes. (24. Intellige tamen quoad Ecclesiam, seu quatenus in facie Ecclesiæ se debent gerere, ut excommunicati: (25. Secus vero quoad Deum, quia ut expresse cavetur in c. *A nobis* 18, de *Sent. Excomm.* « Judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur, semper innititur. Judicium autem Ecclesiæ nonnumquam opinionem sequitur, quam, et fallere sæpe contingit, et falli, propter quod contingit interdum, ut qui ligatus est apud Deum, apud Ecclesiam sit solutus, et qui liber est apud Deum, Ecclesiastica sit sententia innotatus. »

His addenda sunt ea, quæ in hac materia erudite admodum, et sapienter scripsit ab anno 961 S. Nicon in Epistola ad Enclitium de injusta excommunicatione, cujus Epistolæ fragmentum edidit Gentianus Hervetus pag. 86 Collectionis ejusdam, quam ex Operibus SS. Patrum concinnavit, atque ad Canones Sanctorum Apostolorum etc. adject Parisiis 1651.

ADDITIONES EX ALIENA MANU

(26. Excommunicare possunt alii potestate ordinaria, alii potestate delegata. (27. *Potestate ordinaria* illi, quibus est jurisdictio ordinaria ecclesiastica in Foro contentioso; quosque enumerat Auctor num. 1, et plur. sequent. (28. Num Parochus potestate ordinaria excommunicandi polleat, quæri hic solet; *Etiamsi non desint* (ita opportune, ait) Hurtad. de *Excommunic.* disput. 12, difficult. 1, num. 2). « Qui existimant Parochum eam habere pro casu furti et rapinæ, immo qui existimant eam habere pro quibuscumque casibus adeo notoriis, ut non indigeant judiciali indagatione: Vasquez tamen etc. Avila etc. et communiter Doctores negant Parocho potestatem ordinariam excommunicandi. Et merito, quia nec ex suo munere, nec ex jure habet potestatem seu jurisdictionem in Foro contentioso, et licet forsitan aliquando ex jure excommunicare potuerit, ut indicari videtur in Cap. *Quum ab Ecclesiarum* 3, de *Offic. Ordinariar.* jam tamen consuetudine abolitum est. Quod si alicubi Pa-

scopo, qui hæreticos, vel Paganos hæredes suos constituere ausus fuerat, decernitur: « Post mortem anathema ei dicatur atque ejus nomen inter Dei Sacerdotes nullo modo recitetur. » Vide Selvaggium lib. 4, cap. 2, § 5. Hæc tamen exempla confer cum iis quæ, n. 53, tradita ex Hurtado hic sunt. (EDIT. BARBIELL.)

(2) Huc ea spectant, quæ ad articulum 2 diximus add. 3. (EDIT. BARBIELL.)

rochus eam habeat, aut retineat, standum est ibi consuetudini » (1).

(29. *Potestate delegata* illi, quibus commissum est ab habente potestatem ordinariam, modo habiles sint. (30. An delegari possit potestas hæc Laicis? A Papa potest, non item ab inferioribus Papa. (31. Idem dic de femina; Zoes. in *Comment. ad Decretal.* lib. 5, tit. 39, num. 6, et seq. Suarez de *Censur.* disput. 2, sect. 3, num. 8, et plur. seq. De Collegio quoque disputari solet, num hæc ipsi potestas delegari possit. (32. Affirmantque mox dicti Auctores, etiamsi constet partim Clericis, partim Laicis, si tamen plures sint Clerici, quam Laici, vel etiam æquales.

(33. Excommunicari vero ii possunt, qui alicui Superiori Ecclesiastico habenti jurisdictionem in Foro contentioso subditi sunt. Quid autem si degant extra Diocesim? Vide Hurtad. de *Excomm.* disput. 12, difficult. num. 5.

(34. De *Communitate*, notat idem Auctor dicto loco n. 7, quod « quamvis excommunicari non possit ab homine ob crimen commune in uno aliquo negotio, potest tamen excommunicari excommunicatione juri annexa. Et quamvis Communitas non possit excommunicari ab homine, possunt tamen excommunicari plures Communitatis ex his, qui astiterunt ei negotio, etiam ut membra Communitatis, ob idem commune crimen in aliquo uno negotio, dum non excommunicantur omnes illi, qui in eo negotio assistentes et representantes Communitatem illud crimen commiserunt, quia omnes isti non possunt ut membra Communitatis excommunicari ab homine, quamvis alicui Communitatis non astiterint ei negotio. Possunt tamen omnes ut membra Communitatis excommunicari ab homine ob diversa crimina, alii ob unum, et alii ob aliud, et etiam omnes ut particulares personæ, etiam ob idem commune crimen ab aliis ut particularibus Personis commissum, quia in dicto Capite tantum est sermo de excommunicatione ab homine lata contra Communitatem talem, ob peccatum commune ab ea commissum, quia non præsumitur, omnes Communitatis qui assistunt alicui negotio, delinquere eodem communi crimine. » (35. De defunctis quoque notat idem Auctor num. 4, quod non possunt excommunicari: « Nisi vel indirecte quoad alios, ut alii nequeant ipsos Ecclesiasticæ sepelire, nec pro eis suffragia communia offerre, vel si directe, sumpta tamen excommunicatione pro declaratione, qua declaratur ex hac vita decessisse in excommunicatione. »

(36. Excommunicatum nondum absolutum, posse ex alio delicto iterum excommu-

(1) Cap. *Cum ab Ecclesiarum* frustra ad confirmandam Parochis juris facultatem trahitur. Quamquam enim ibi Pontifex observari præcipiat excommunicationem a Plebano S. Pancratii de Lucar in Clericos, vel Laicos suos latam; hunc tamen Plebanum eam non tulisse jure ordinario, sibi ratione solius Parochialis Ecclesiæ competente, sed jure

nicari, quidquid nonnulli contra sentiant, patet ex cap. 27, de *Sent. Excommunic.* tum ex Clementina 2 eod. et ex praxi Ecclesiæ.

(37. *Exempti* possunt etiam excommunicari in casu, in quo ex speciali delegatione subjiciuntur. Quid autem si speciali privilegio donentur, ne excommunicari queant? Alibi fuse dicemus.

ARTICULUS VI.

Excommunicatio quoad ejus effectus.

(1. Primus effectus Excommunicationis majoris est privare Excommunicatum usu activo et passivo Sacramentorum; cap. *Cum illorum* 32, et cap. *Si quem* 59, de *Sentent. Excommunic. cum concordant.* (2. Secundus effectus est privare Excommunicatum communibus Ecclesiæ suffragiis, et bonis spiritualibus, quæ ex publicis ministrorum officii, et sacrificiis Fidelibus provenire solent, nec non fructu satisfactionum Christi, et Sanctorum, qui ex communi Ecclesiæ thesauro per indulgentias Prælatorum auctoritate applicatur. Colligitur ex cap. *A nobis* 28, et cap. *Sacris* 38, de *Sent. excomm.* (3. Tertius effectus est privare Excommunicatum assistentia Divinorum Officiorum; Excommunicatus enim nequit interesse Missæ Sacrificio; Horis Canonicis, publicis orationibus, Processionibus, et hujusmodi; cap. *Significavit* 18, cap. *Responso* 43 de *Sent. excomm.* cap. *Alma mater* 24, eodem titul. in 6, et Clement. *Gravis* 2. de *Sent. excomm.* (4. Permittitur tamen Excommunicatis interesse Concioni in Ecclesia habitæ tempore, quo non celebrantur Divina Officia, ad hoc ut citius ad pœnitentiam, et Ecclesiæ obedientiam excitentur, cit. cap. *Responso* 43, de *Sent. excomm.* (5. Sicuti etiam possunt privatim orare, et immo tenentur privatim recitare Horas Canonicas, si ad ipsas vi Ordinis vel Beneficii, vel Professionis Religiosæ teneantur, ne ex propria iniquitate commodum reportent, ut dicunt communiter Doctores, qui insuper addunt, idem dicendum esse, licet Beneficiatus, (6. ex quo in Excommunicatione Officium præstare non possit, fructibus interim privetur, quia ipsius culpa id accidit, et per ipsum stat, quominus fructus percipiat. Ex regula enim 86. « Juris in 6, damnum quod quis sua culpa sentit, sibi debet, non aliis imputare. » (7. Quartus effectus est privare Excommunicatum Ecclesiastica sepultura; cap. *Sacris* 12, de *Sepulturis*; cap. *Consuluisti* 7, de *Consecrat. Eccles.* (8. Quintus effectus est privare Excommunicatum communionem politicam cum Fidelibus; cum Excommunicatis enim nequeunt Fideles commercia, seu ne-

extraordinario, videlicet ex speciali privilegio, vel ex præscripta consuetudine, vel alio legitimo titulo acquisito ostendit ad cit. cap. *Cum ab Ecclesiar.* num. 2, Gonzalez, quem laudat Benedictus XIV. de *Syn. dioces.* lib. 5, cap. 4, num. 2. (EDIT. BARBIELL.)

gotia habere, convivere, et hujusmodi, nec Excommunicati cum ipsis Fidelibus; cap. Sicut 16, cap. Excommunicatos 17, cap. Cum Excommunicato 18, c. Qui communicaverit 19, caus. 11, quest. 3, cap. Nuper 29, cap. Si aliquando 41, de Sentent. Excomm. (9. Sextus effectus est privare Excommunicationem communione Forensi, ita ut Excommunicatus nequeat esse Judex, Advocatus, Actor, Testis, et hujusmodi, neque in causis criminalibus, neque in civilibus. Ita de Judice habetur in cap. Ad probandum 24, de Sentent. et rejudicat. de aliis vero in cap. Decrevimus 8, de Sent. excomm. in 6. (10. Hoc tamen de excommunicatis vitandis, et non toleratis solummodo est intelligendum, ut ex communi notat Avila part. 2, cap. 6, disp. 7, dub. 1, concl. 2, dub. 3 et 4. (11. Nihil vero obstat quominus Excommunicatus in causis tum civilibus, tum criminalibus tamquam reus conveniri possit, ne ex propria malitia commodum reportet; c. Intelleximus 7, de Jud. (12. Et consequenter omnia ea agere, aut etiam petere potest, quæ ad sui legitimam defensionem necessaria sunt; c. Cum inter 5, de Exceptionibus. (13. Septimus effectus est privare Excommunicatum saltem vitandum omni jurisdictione Ecclesiastica: ita ut omnia ejus acta invalida sint; arg. cap. Audivimus 4, caus. 24, q. 1, cap. Ad probandum 24, de Sentent. et rejudicata. (14. Unde Excommunicatus non potest alium excommunicare; cit. cap. Audivimus. (15. Neque conferre Beneficia, cap. unic. Ne Sede vacante in 6. (16. Neque eligere; arg. cap. Cum dilectus 8, de Consuetudine et cap. Cum inter 16, de Election. ubi declaratur, electionem factam a suspensis invalidam esse; omnis autem Excommunicatus ab Officio et jurisdictione suspensus est. (17. Excipitur autem electio Summi Pontificis, quæ ob nullam Cardinalium Excommunicationem, suspensionem, vel interdictum infirmari potest. Clement. Ne Romani § Ceterum, de Elect. (18. Octavus effectus est privare Excommunicatum distributionibus quotidianis; arg. cap. unic. de Clericis non residentibus in 6, et Concil. Trid. sess. 24, c. 2, de Reform. (19. Nonus effectus est reddere Excommunicatum incapacem, et inhabilem ad Dignitates, et Beneficia, et omnia Ecclesiastica officia obtinenda; c. Postulasti 7, de Clerico excomm. ministrant. (20. Decimus effectus est reddere Excommunicatum incapacem, et impotentem ad obtinendum aliquod Rescriptum sive gratiæ, sive justitiæ a Sede Apostolica, taliter quod impetratum ipso jure sit nullum, nisi in ipsa causa Excommunicationis, vel Appellationis ad Excommunicati defensionem impetretur; cap. Dilectus 26, de Rescriptis, et c. Ipso jure 1, de Rescrip. in 6. (21. Undecimus effectus est reddere excommunicatum suspectum de Hæresi, si per annum in excommunicatione insorduerit, textu expresso in Conc. Trid. sess. 23, c. 3, de Reform. in fine, ibi: « Sed si obdurato animo censuris annexus in illis per annum insorduerit, etiam contra eum, tamquam de hæresi suspectum, procedi possit. » (22.

Et si nullum impedimentum alleget, seque purgare recusat, potest condemnari ut Hæreticus; cap. Cum contumacia 7, de Hæreticis. (23. Duodecimus effectus est reddere Excommunicatos omnes communicantes extra casus a jure concessos cum Excommunicato vitando, seu non tolerato. (24. Cum hac tamen distinctione, quod communicantes cum Excommunicato in crimine criminoso, scilicet cooperando crimini, et contumaciæ, ratione cujus est lata Excommunicatio, incurrunt Excommunicationem majorem, eo quod facientes, et consentientes per pœnas constringat; cap. Nuper 29, et cap. Quod in dubio 30, de Sent. excomm. Communicantes autem in rebus Sacris, aut politicis incurrunt solummodo Excommunicationem minorem; cap. Illa quotidiana 39, de Election. cap. Nuper 29, de Sent. excomm. et c. Statuimus 3, de Sent. excomm. in 6. (25. Cum hac vero advertentia, quod communicando notabiliter in Sacris, et Divinis saltem publice celebratis peccant mortaliter, communicando autem in solis politicis, venialiter. Navarrus in Manual. cap. 17, 29, Reiffenstuel lib. 3 Decretal. tit. 39, n. 148. cum communi. (26. Effectus Excommunicationis minoris sunt tres, unus proximus, per se, et directus, et alii duo remoti, indirecti, et de consequenti. (27. Primus, et directus effectus est, quod Excommunicatus Excommunicatione minori nullum licite possit recipere Sacramentum, et si aliquod recipiat, graviter peccet; cap. Si celebrat 10, de Clerico excomm. ministrant. ibi: « Si celebrat, minori excommunicatione ligatus, licet graviter peccet, » etc. (28. Secundus, et indirectus, seu remotus effectus est, quod si sine necessitatis ratione Sacramenta ministrat, peccet saltem venialiter; cit. cap. Si celebrat, ibi: « Peccat autem conferendo Ecclesiastica Sacramenta: sed ab eo collata virtutis non caret effectu, cum non videatur a collatione, sed a participatione Sacramentorum (qui in sola consistit perceptione) remotus. » (29. Tertius, et alter effectus indirectus, remotus, et de consequenti est, quod Excommunicatus minori Excommunicatione non debet eligi ad Beneficium Ecclesiasticum, sed electio infirmata sit; cit. c. Si celebrat, ibi: « Si tamen scienter talis electus fuerit, ejus electio est irritanda pro eo, quod ad susceptionem eorum eligitur, a quorum perceptione a Sanctis Patribus est privatus, » ubi vides, quod Decretalis ipsa reddit clarum rationem, quia cum Beneficium Ecclesiasticum suapte institutione, ordinetur ad Sacros Ordines suscipiendos, vel Missam celebrandam, etc. a quibus minori Excommunicatione ligatus repellitur, venit de consequenti repellendus etiam a Beneficiis Ecclesiasticis, « pro eo, quod ad susceptionem eorum eligitur, a quorum perceptione a Sanctis Patribus est privatus. »

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(30. Bona, quibus privatur excommunicatus, ab Auctore in hoc Art. at opportunius

hic afferuntur. Ea denotantur vulgatissimo hoc versiculo.

Si pro delictis Anathema quis efficiatur,
Os, orare, vale, communio, mensa negatur.

(31. Oris nomine non solum osculum, sed etiam colloquium indigitatur, ut ne quidem per literas, nuncium, signa, aut nutum cum eo agi debeat. (32. Per $\tau\theta$ orare prohibetur omne commercium sacrum cum Excommunicato. (33. Voce vale omnis honorifica salutatio designatur, quæ Excommunicato adeo deneganda, ut ne quidem caput aperire, neque assurgere, neque via decedere, neque ullum aliud honoris, aut reverentiæ signum exhibere Excommunicato liceat. (34. Mensa communis porro esse nequit cum Excommunicato, multo minus ergo communi lecto aut habitatione cum Excommunicato utendum. (35. Denique Communio prohibetur, qua appellatione omne commercium civile designatur, ut nullum negotium civile vel humanum cum eo suscipere liceat.

(36. Patet hinc, statum Excommunicatorum civilem nullum esse, eosque fere pro Capite minutis, seu iis qui mediam Capitis diminutionem passi sunt, habendos. Quod ut apertius liqueat, libet per aliquot effectus civiles fusissime ab aliis explicatos in compendio ire.

(37. I. « Excommunicatus neque accusare, neque agere potest. » Opponi propterea Accusatori potest exceptio excommunicationis: ut ne quidem hæc elidatur per replicationem, quod reus communicaverit cum Excommunicato Auctore, (38. quia hæc communicatio tantum minorem excommunicationem operatur, atque non a foro sed a Sacramentorum participatione removet; c. 2. 8. de Except. (39. Tametsi autem agere nequeat, conveniri potest, ne videatur de sua malitia commodum reportare; cap. 7. de Judic. (40. Opponitur potest exceptio hæc excommunicationis in qualibet parte judicii; cap. 12. de Except. (41. Necesse tamen est, ut excipiens de Excommunicatione speciem ejus exprimat, ac intra spatium octo dierum ipsam probet; alioquin ea non obstante Judex procedere potest, quia compertum fuit sæpe per malitiam hanc exceptionem opponi; cap. 1. de Except. in 6. (42. Neque hoc solum pertinet ad Ecclesiastica judicia; Sæcularis quoque Judex per Censuram Ecclesiasticam compellendus, ut Excommunicatos ab agendo repellat; cap. 8. de Sentent. Excomm. in 6.

(43. II. « Excommunicatus nec pro aliis ullo modo in foro comparere potest. » Quod attinet ad jus postulandi, expresse decrevit Alexander IV. in dict. c. 8. de Sentent. Excomm. in 6. ne Judices sæculares excommunicatos ad patrocinandum admittant, sive partes Actoris, sive rei tueantur. (44. Valida tamen acta sunt, licet admissus fuerit Excommunicatus ad patrocinandum. (45. Pariter nec procurator esse potest Excommunicatus; cap. 7. de Judiciis. (46. Sed et valida esse ab eo gesta, si neque a Parte, neque a Judice repulsus sit, docent communiter Canonistæ. (47. Nec potest Notarius

excommunicatus munus suum exercere in judicio, quod quandiu hoc vinculo ligatus est, interim nullam fidem civilem mereatur. Denique nec testimonium ferre excommunicatus potest; dict. cap. 8. de Sentent. Excomm. in 6.

III. « Excommunicatus ad officia publica non est admittendus, nec admissus munus suum exercere potest. » (48. Cautum est in c. 24. de sentent. et Re judicat. sententiam latam fore nullam, « si unus ex delegatis vinculo excommunicationis publicæ innodatus fuerit. » (49. Publica tamen denunciatio desideratur, quod evidentius postea, et generaliter constitutum est in decretali Martini V. Ad evitanda scandala.

IV. « Magistratui Excommunicato non amplius parendum. » (50. Movet vero Giballinus quæstionem hanc: « An vassalli, et subditi communicare possint cum Domino excommunicato? » (51. Et posse autumat in iis omnibus, quæ ad homagium et debitam subjectionem spectant ex regula generali. Quum enim vi censuræ Principes et alii Domini neque dignitatem, neque dominium, neque jurisdictionem amittant, tenebuntur vassalli et subditi ea omnia præstare Domino excommunicato vitando, quæ ante excommunicationem debebant. Quandoquidem enim manet idem jus in Domino, et obligatio in subdito, illa omnino implenda est, et si nequeat impleri absque communicatione, communicandum erit; atque ita solvenda tributa et alia debita in jure subjectionis, etiamsi in propria persona exhiberi debeant, ut sunt homagia quædam personalia. Si enim Privatus non amittit rerum suarum dominium per excommunicationem, neque ejus prætextu potest spoliari bonorum suorum possessione a Domino; quo jure ipse Dominus ratione solius censuræ suis Juribus, dominiis, debitis, ac bonis spoliabitur a subditis, fidelitatem, obedientiam, tributa, aliaque obsequia ad quæ præstanda ratione subjectionis tenentur denegantibus, quando manet eadem subjectio post excommunicationem, quæ ante illam erat? »

(52. V. Et ut alios effectus civiles præteream, « Infamia juris notatur excommunicatus; » Cap. 17. cap. 6. quæst. 1. (53. Sunt vero qui arbitrantur, infamiam hanc tantum esse Canonicam, non Civilem; nisi inflicta fuerit Excommunicato propter crimen, quod jus Civile infamia notat.

ARTICULUS VII.

Excommunicatio quoad ejus absolutionem.

(1. Ab Excommunicationibus a Jure latis, et nemini reservatis absolvere possunt, nendum Episcopi, et alii Prælati jurisdictionem habentes, sed pro Foro interno etiam Parochi, et simplices Confessarii, ut ex cap. Nuper 29. vers. in secundo casu, de Sentent. excomm. deducunt Barbosa sup. num. 12. et 13. Fagnan. num. 16. et 19. Pirhing. in Jus Canon. lib. 5. tit. 39. numer. 41. Anaclet. lib. 5. tit. 39. num. 146. et plurimi alii. (2. Ab Excommunicationibus a Jure latis, et